

Entrevista a Marina Steinmo

Teresa Devant

Correspondència, abril de 2008

Marina Steinmo (Estocolm, 1962). És una de les autores més interessants de la darrera generació de dramaturgs suecs, tasca que ha combinat amb la de ballarina de dansa oriental durant diverses temporades. Ha escrit tant en el seu idioma matern, el suec, com en anglès i alemany (per a la Schauspielhaus d'Hamburg). És autora, entre d'altres, de les obres *Dones a les oficines*, *Amor i diners a Graceland*, *Dr. Jekyll i Mr. Hyde*, totes elles inèdites al nostre país. Així mateix, ha escrit textos per a espectacles de dansa-teatre i per a artistes del món de la *performance*.

Teresa Devant: — Com recorda la seva infantesa i adolescència?

Marina Steinmo: — Sóc la més petita de cinc germans i els meus pares tenien més de 40 anys quan jo vaig néixer. Per aquest motiu sempre m'he sentit una mica estranya amb el meu entorn, ja que la mentalitat de la mare i del pare estava anclada en una societat diferent a la dels anys setanta, època en què vaig créixer. De petita vaig ser una nena bastant solitària, però aquest fet va ser estimulante per a la meua creativitat. Vaig tenir una adolescència complicada i plena de difícils concessions per sentir-me acceptada, però a partir dels 25 anys crec que va ser molt millor. Va significar molt per a mi tenir un fill. Va ser aleshores que vaig començar a sentir-me adulta.

Actualment, és quan començo a sentir-me més satisfeta amb el meu entorn, ja que cada vegada hi ha més coses que s'assemblen a aquell futur de ciència-ficció que jo llegia quan era jove, fascinant i també molt desagradable.

T. D. — Quan va iniciar-se en el món de la dansa? I com a autora de teatre, com li ha influenciat la dansa?

M. S. — Vaig començar a ballar quan tenia tretze anys. Principalment, era jazz però durant anys he provat gairebé tots els tipus de dansa. Als vint anys vaig començar a ballar dansa oriental, coneguda com a dansa del ventre, ho feia professionalment i vaig fer-ho durant uns cinc anys. De fet, no m'hi acabava de trobar bé del tot fent dansa del ventre, era com si m'estigués dedicant a una cosa que no

■ Maria Steinmo.
(Arxiu Ricard Salvat)

era el que realment volia. El que jo desitjava era fer dansa moderna, una mica, en part, perquè tenia més categoria, però sobretot perquè m'interessava com a forma artística. La dansa oriental és per entretenir. I encara ara ho crec d'aquesta manera. Si bé és cert que en puc gaudir més avui que no quan ballava de més jove.

Com a escriptora, ha influït en mi molt més la dansa que he vist que no pas la dansa que jo mateixa he practicat. Normalment, prefereixo més la dansa que el teatre i he treballat molt per poder fusionar les dues formes artístiques.

T. D. — Per què va escriure *La sutura*? Com se li va ocórrer? Hi va haver alguna referència en particular que la portés a escriure aquesta obra?

M. S. — Jo sóc una persona competitiva, tot i que no acostumo a reconèixer-ho. Vaig escriure *La sutura* perquè volia guanyar una competició de monòlegs. Però la idea la tenia des de feia uns anys; vaig llegir una petita notícia en un diari on un científic havia trasplantat caps d'uns simis a uns altres. El científic ho va considerar un gran èxit pel fet que els simis havien sobreviscut durant alguns minuts. Vaig rumiar molt sobre com es devien sentir durant aquells minuts. Aquella idea la vaig anar desenvolupant fins que vaig escriure el que ara és *La sutura*.

T. D. — Ha escrit per a artistes del món de la *performance* i de la dansa. Actualment a l'hora de crear un text què s'estima més?

M. S. — Després d'anys treballant amb *performance* i dansa-teatre, he començat a sentir

la necessitat de tornar a escriure un teatre més convencional. Hi ha diverses raons. Una és l'ambició. No tinc tant reconeixement treballant amb artistes de *performance* i coreògrafs. De vegades, s'han donat situacions completament absurdes, com quan una artista amb qui jo havia treballat molt va fer un taller per autors que volien aprendre a escriure per a *performance*. I mig en broma va dir-me que hauria estat més adequat que jo hagués fet el taller. I sens dubte tenia raó.

L'altre motiu és que m'he començat a interessar més per la narrativa tradicional i la dramàtúrgia clàssica. No havien estat fins ara el meu fort, però vull expandir el meu treball i escriure també novel·les i guions de cinema, i penso que escriure obres de teatre convencionals és el camí per arribar-hi. He començat a pensar en els musicals que tracten d'una tècnica moderna de màrqueting i que en realitat no segueixen cap model convencional. No sé en què quedarà tot això.

T. D. — A part d'escriure en suec ha escrit en altres idiomes. Aquest fet li dona més llibertat o, tot al contrari, dificulta la seva expressió?

M. S. — Escriure en un altre idioma pot ser molt productiu per a una autora que, com jo, tingui tendència a fer textos que continguin una quantitat excessiva de llenguatge. Això fa que les dificultats d'un idioma que no és el propi siguin beneficioses, perquè obliga a una forma d'expressió més senzilla que pot ser alhora més forta i autèntica que la riquesa de les paraules. Però jo només he escrit en anglès per a dansa-teatre i *performance*, mai en obres convencionals. Crec que és bastant més difícil. M'adono que actualment m'he acostumat a escriure en anglès i que el meu estil s'assembla cada cop més al que jo tinc quan escric en suec. Per tot això crec que ha arribat el moment d'escriure en un idi-

oma diferent, encara que és difícil, perquè cal dominar-lo força bé per poder escriure un bon text. L'altre idioma en què podria pensar escriure és l'alemany, però hauria de dedicar-hi molt d'esforç abans no pogués utilitzar-lo.

T. D. — Prefereix dirigir els seus textos o creu que és millor que ho faci un altre director?

M. S. — Mai no he dirigit ni les meves obres ni les d'altres autors. Si sóc positiva, vull tenir una relació tranquil·la envers la meua obra i la confiança per deixar que els altres aportin la seva interpretació. Si fos negativa, significaria una covardia. No vull tenir tota la responsabilitat d'una obra. A més a més, tampoc no estic segura de poder dirigir els altres. Tinc dificultats amb els conflictes. No m'agraden els conflictes i les confrontacions, per expressar-ho subtilment. Si bé també és cert que tinc un cert talent per dirigir, que seria interessant poder desenvolupar-lo. Ho estic pensant. En cas de dirigir, hauria de fer-ho en una situació i amb gent amb la qual em sentís còmoda, bé. I aquesta circumstància encara no s'ha donat mai. De fet, no em sento segura amb ningú.

T. D. — Com creu que serà el seu futur com a autora teatral? Què vol aconseguir amb el seu teatre?

M. S. — En aquest moment he tingut la sort de poder mostrar que puc escriure per a un públic més ampli i per a la gran escena. Un fet que el teatre suec trobaria insòlit en el meu cas. I jo vull escriure obres més importants, però encara escric sobre temes que són poc comuns. Més endavant voldria treballar amb actors de grups d'edats singulars, com els adolescents i els pensionistes. Els adolescents perquè exploten tan violentament i els pensionistes perquè se'ls considera poc interessants.

T. D. — Creu que la tradició teatral de Suècia continua influenciant els més joves? Existeix

un públic jove que vagi regularment al teatre?

M. S. — La gent jove cada vegada va menys al teatre. Quan jo vaig créixer, almenys podies veure teatre a la televisió, però avui en dia no és gaire habitual. L'únic que fa recordar aquell teatre són els fulletons, i no tenen un públic gaire nombrós, tot i que augmenta quan els episodis es poden veure per Internet. La generació que ara creix està acostumada a decidir quan volen veure els programes. Han crescut amb l'estètica de les pel·lícules i els videojocs i es troben estranys davant d'una obra de teatre, els sembla pesat i mal fet. Per a ells, el que és realment emocionant és que succeeixin coses en el mateix temps i espai i no troben que el teatre els proporcioni aquesta sensació. Tinc dos fills d'onze i quinze anys. Per als meus fills, el teatre és gairebé com una interessant relíquia de quan encara no existien les pel·lícules.

T. D. — Quins autors troba més interessants entre les diferents generacions i autors suecs del segle xx?

M. S. — L'únic autor de teatre de la meua generació en qui puc pensar és Magnus Dahlström. Van emocionar-me molt algunes de les seves obres que vaig veure fa uns anys i crec que ell és un dels pocs que dominen la dramaturgia moderna, la clàssica i la temàtica.

T. D. — Què en pensa, del teatre que es fa actualment a Suècia?

M. S. — Jo crec que hi ha molts projectes i molt interessants, que provenen principalment de teatres que tenen la comesa de fer teatre per a nens i joves. Però potser és quelcom que existeix en la pròpia naturalesa de la feina. En referència al que succeeix en les grans institucions teatrals no ho sé. És difícil veure quina línia segueix el repertori, aquí, a Estocolm. Els grups independents lluiten amb unes condicions econòmiques insostenibles,

crec jo. Per tant, és al mateix temps fascinant i inspirador que tot i així facin produccions tan bones.

T. D. — Hi ha interès i/o recolzament per part de les institucions a les creacions més experimentals?

M. S. — Penso que possiblement en els últims temps l'interès ha augmentat. Quan he treballat en *performance* i en dansa-teatre sempre ha estat en col·laboració amb les institucions de dansa, perquè les teatrals no s'hi han interessat. Però pot ser que ara tot això canviï. Alguns coreògrafs s'han passat al teatre, primer treballant en obres i més tard dirigint des d'una experiència totalment diferent a la d'un director que prové del món del teatre.

T. D. — Com veu el món de la dansa a Suècia?

M. S. — La tardor passada vaig escoltar un debat que tractava de l'estat actual de la dansa a Suècia. Alguns dels participants afirmaven que l'art de la dansa s'ha vist en part perjudicat i en part reforçat per la influència de la *performance* i de la dansa-teatre. Era una mica trist sentir parlar d'aquesta manera, perquè veritablement sempre he valorat la llibertat d'expressió de la dansa, que té la capacitat de saltar-se les barreres. Al mateix temps, la dansa gaudeix d'un interès molt més gran entre el públic jove que no pas el teatre. Almenys, al Dansens Hus a Estocolm s'han pogut veure espectacles on hi havia un públic més inclinat cap a la dansa del tipus *street dans* («dansa de carrer») sense perdre qualitat artística. Si tot això correspon a un interès desconegut per la dansa o es deu a una altra raó, és molt difícil de dir.

T. D. — Quina ha estat la influència en les noves generacions de noms com els d'Ingmar Bergman, Olor Enquist o Birgit Cullberg?

M. S. — La influència d'Ingmar Bergman

en la vida cultural sueca és colossal, però en l'àmbit teatral crec que l'autor i director Lars Norén ha jugat un paper més important. Norén ha modernitzat i desenvolupat el teatre i ha aconseguit arribar a tocar la consciència sueca en un grau tan elevat que ha copsat un nou concepte del llenguatge. Sovint se sent a la gent referir-se a alguna cosa dient que és norensiana i es refereix a una manera d'expressar-se que succeeix quan un es reuneix amb la família o amb una parella per sopar junts... També, penso que Kristina Lugn, actualment membre de l'Acadèmia Sueca, ha tingut un paper molt rellevant en el teatre. És una institució en la consciència dels suecs, la majoria s'hi pot reconèixer, en la seva estètica, tot i que potser no hagin vist ni llegit les seves obres. Kristina Lugn ha exercit una gran influència en els autors més joves, i no ha estat menor en el meu cas.

T. D. — Com veu, en general, el futur del teatre?

M. S. — El futur del teatre no sembla gaire lluminós, però tampoc no ho és el de la literatura. De tota manera penso que és bo que les arts s'enfrontin a nous reptes.

Crec que el teatre s'ha de desenvolupar alhora en diferents direccions, potser el més important no és que més gent assisteixi al teatre, sinó aconseguir que la gent faci més teatre. Quan jo era petita hi havia una tradició viva per fer teatre proletari i teatre amateur. Actualment, s'ha perdut per complet. Jo penso que molta gent se sentiria bé fent teatre. Especialment gent jove, amb la seva enorme necessitat de mirar i ser vistos pels altres. Jo crec que d'aquí podria sorgir un interès per al teatre professional que li permetés avançar.

T.D. — Actualment, es pretén modernitzar

els clàssics amb propostes estètiques molt costoses amb l'excusa de popularitzar-los; bé, si més no, succeeix en alguns països. Es dóna a Suècia un fenomen semblant? Què en pensa d'aquesta tendència?

M. S. — No veig que a Suècia hi hagi una tendència general a voler modernitzar els clàssics. És un fet que succeeix sovint, com un component natural, però de cap manera és un fenomen que domini el repertori dels teatres. Jo penso que la modernització està bé si hi ha un sentit, però puc, perfectament, identificar-me amb un text, com per exemple una tragèdia grega representada a l'estil tradicional, si el que diu m'arriba i m'emociona d'alguna manera.

T. D. — Quina ha estat l'aportació de la immigració al panorama cultural suec? Pensi que a l'Estat espanyol no són coneguts els autors suecs. Quins creu que són els més rellevants per fer-los conèixer aquí? Quin directors li interessen més?

M. S. — La Suècia d'avui és un altre món si la comparo a com era la Suècia en la qual vaig créixer. La immigració i les facilitats per poder viatjar ho han canviat tot, almenys si un es mou per les àrees on hi ha les grans ciutats. Però el coneixement que tenim quant a la resta d'Europa no és especialment gran, potser amb l'excepció del Regne Unit. Existeix una quantitat de programes dins la Unió Europea en els quals participen diferents països i que desenvolupen diferents projectes. Jo mateixa participo en una d'aquestes produccions la *première* de la qual tindrà lloc aquest estiu a Estònia. Aquest conjunt de projectes poden incrementar l'interès per altres països de la Unió Europea i la seva cultura i poden incrementar-ne el grau de participació.